

Vejledning

Adaptation

Hvem

Den enkelte DMCG/retningslinjegruppe forestår adaptation af internationale retningslinjer, gerne med sparring fra metodekonsulent i Sekretariatet for Kliniske Retningslinjer på Kræftområdet.

Hvorfor

Hele eller dele af internationale guidelines af høj kvalitet genanvendes som alternativ til ny-udvikling og for at optimere processen. Betegnelsen adaptation bruges om en systematisk proces i hvilken eksisterende retningslinjer kvalitetsvurderes med henblik på genbrug af hele eller dele af retningslinjen, evt. i modificeret form tilpasset den lokale kontekst.

Hvordan

Adaptationen gennemføres i en proces der i mange henseender ligner ny-udvikling af kliniske retningslinjer. Processen består af følgende trin:

1. Præcisering af det emne retningslinjen skal omhandle
2. Søgning efter eksisterende guidelines
3. Sortering og udvælgelse af guidelines
4. Kritisk vurdering af guideline
5. Tilpasning til dansk kontekst

Ad 1 – Præcisering af det kliniske tema

Det emne, der skal laves en retningslinje om, beskrives, f.eks. med udgangspunkt i

- a. Den eller de centrale kliniske udfordringer som retningslinjen imødekommer, f.eks. morbiditet, mortalitet, eller særlige problemstillinger relateret til komorbiditet eller socioøkonomiske faktorer
- b. Patientpopulationen, f.eks. diagnoser, alder, køn, hvis relevant evt. stadie og andre kliniske karakteristika
- c. Interventionen, f.eks. en specifik test, behandlingsmodalitet, pleje- eller genoptræningsindsats og det alternativ effektvurderingen skal sammenlignes med (f.eks. minimal invasiv vs. åben kirurgi)
- d. Hvilke personalegrupper og hvilket setting er retningslinjen målrettet
- e. De effektmål – incl. patientrelevante outcomes – der er i fokus og skal vurderes i litteraturgennemgangen, f.eks. mortalitet, morbiditet, funktionsevne eller livskvalitet.

Se evt. vejledningen for [Valg af emne](#) for supplerende information.

Ad 2 – Søgning efter eksisterende guidelines

- a. Relevante søgeord defineres med udgangspunkt i den afgrænsede problemstilling, der ønskes belyst (se 'ad 1')
- b. Søgningen afgrænses f.eks. med afsæt i ønsket periode, relevant patientpopulation, sprog og typen af litteratur (publication type=practice guideline, guideline eller recommendation), dvs. formulering af in- og eksklusionskriterier.
- c. Søgeord og afgrænsning skrives sammen til en egentlig søgestrategi

d. Relevante datakilder identificeres, tag f.eks. afsæt i:

- Guidelines International Network (GIN): <http://www.g-i-n.net/library/international-guidelines-library>
- National Institute for Health and Care Excellence (NICE):
<https://www.nice.org.uk/guidance/published?type=apq,csg,cg,mpg,ph,sg,sc>
- National Guideline Clearinghouse (NGC): <https://www.guideline.gov/>
- Scottish Intercollegiate Guidelines Network (SIGN): <http://www.sign.ac.uk/guidelines/>

Eventuelt også:

- Australian Clinical Practice Guidelines: <https://www.clinicalguidelines.gov.au/>
- European Society for Medical Oncology: <http://www.esmo.org/Guidelines>
- National Comprehensive Cancer Network:
https://www.nccn.org/professionals/physician_gls/default.aspx
- American Society of Clinical Oncology: <https://www.asco.org/practice-guidelines/quality-guidelines/guidelines>
- Cancer Council Australia: <http://www.cancer.org.au/health-professionals/clinical-guidelines/>
- Cancer Care Ontario: <https://www.cancercareontario.ca/en/guidelines-advice?redirect=true>
- German Guideline Program in oncology: <http://www.leitlinienprogramm-onkologie.de/leitlinien/>
- Canadian Partnership against Cancer: <https://www.partnershipagainstcancer.ca/tools/cancer-guidelines-database/>

Herudover kan det være relevant at søge her:

- SBU (Sverige) <http://www.sbu.se/en/publications/>
- Socialstyrelsen (Sverige) <http://www.socialstyrelsen.se/>
- Helsedirektoratet (Norge) <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer>

Kunnskapssenteret (Norge) <https://www.fhi.no/div/bibliotek/>

Databaserne gennemses enkeltvis

e. Referenceliste genereres (gerne med links til kildedokumenter)

Se evt. vejledningen *Litteratursøgning* for supplerende information.

Ad 3 – Sortering og udvælgelse af guidelines

- a. De identificerede retningslinjer grovsorteres ud fra om de matcher det kliniske emne?
- b. De udvalgte guidelines vurderes og finsorteres systematisk med udgangspunkt i bl.a. følgende spørgsmål:
 - Er retningslinjen opdateret? (Publikationsdato/sidste opdatering, litteratursøgningstidspunkt)
 - Er den udviklet i en multidisciplinær gruppe – og er patientperspektivet inkluderet?
 - Er litteratursøgningen velbeskrevet og systematisk i en sådan grad at den kan genskabes?
- c. En reduceret referenceliste produceres evt. med angivelse af hvem der har udviklet retningslinjen, publikationsdato/tidspunkt for litteratursøgningen, oprindelsesland og sprog
- d. Baseret på ovenstående vælges den eller de metodisk stærkeste og mest anvendelige retningslinjer ud fra understående punkter
 - Litteratursøgningen
 - Litteraturgennemgangen og evidensvurderingen (syntesen)
 - Anbefalingerne

Se evt. vejledningen [Litteratursøgning](#) for yderligere information

Ad 4 – Kritisk vurdering af guideline

- a. Når en/flere guideline(s) er blevet vurderet anvendelig til adaptation, altså er blevet inkluderet, skal den kritisk vurderes ud fra AGREE II instrumentet, bl.a. ud fra følgende spørgsmål:
 - Er retningslinjen opdateret? (Publikationsdato/sidste opdatering, litteratursøgningstidspunkt)
 - Er den udviklet i en multidisciplinær gruppe – og er patientperspektivet inkluderet?
 - Er litteratursøgningen velbeskrevet og systematisk?
 - Er der kendskab til ny evidens, der ikke fremgår af den valgte retningslinje?
 - Er litteraturen evidensvurderet og anbefalingerne styrkegraderet?
 - Er der en tydelig sammenhæng mellem litteratur og anbefalinger?
 - Fremstår anbefalingerne præcise og éntydige?
 - Hvordan passer anbefalingerne ind i en dansk kontekst?
- b. Angiv hvilke dele af guidelinen der kan adapteres, f.eks.
 - Litteratursøgningen
 - Litteraturgennemgangen og evidensvurderingen (syntesen)
 - Anbefalingerne
- c. Lav en liste over inkluderede guidelines med angivelse af styrkegraderingen for den adapterede guidelines jf. Oxford (Se evt. vejledningen [Litteraturgennemgang og evidensvurdering](#) for supplerende information).

Ad 5 – Tilpasning til dansk kontekst

- a. De udvalgte dele af en guideline genanvendes under samtidig tilpasning til dansk kontekst:
 - Genanvendes kun litteratursøgningen vurderes litteraturen sv.t. vejledningen *Litteraturgennemgang og evidensvurdering*
 - Genanvendes litteraturgennemgangen og evidensvurderingen formuleres anbefalinger sv.t. vejledningen *Formulering af anbefalinger*
 - Genanvendes anbefalingerne foretages evt. enkelte sproglige justeringerDet er vigtigt at dokumentere hvad der tilpasses og hvorfor
- b. Såfremt guidelinen ikke er fuldt dækkende for emnet suppleres sv.t. principperne for ny-udvikling af retningslinjer (Se vejledningerne: [Valg af emne, Litteratursøgning, Litteraturgennemgang og evidensvurdering samt Formulering af anbefalinger](#))
- c. Såfremt guideline ikke er nyligt opdateret kan denne suppleres med en litteratursøgning fra det tidspunkt guidelinesøgningen er afsluttet (Se vejledning: *Litteratursøgning*).

Eksempel på adaptation

For inspiration til hvordan man kan adaptere en guideline i en klinisk retningslinje henvises til følgende kliniske retningslinje fra DaProCa, Opsporing og diagnostisk udredning af prostatacancer (2023):
[DAPROCA Opsporing og diagnostisk udredning af prostatacancer \(dmcg.dk\)](#)

Supplerende litteratur

- Vejledningen for *Valg af emne* kan findes på: www.dmcg.dk/kliniske-retningslinjer
- Vejledningen *Litteratursøgning* kan findes på: www.dmcg.dk/kliniske-retningslinjer
- Oxford Centre for Evidence-based Medicine – *Levels of Evidence* (March 2009). Available from: <https://www.cebm.net/2009/06/oxford-centre-evidence-based-medicine-levels-evidence-march-2009/>
- Vejledningen *Litteraturgennemgang og evidensvurdering* kan findes på: www.dmcg.dk/kliniske-retningslinjer
- Vejledningen *Formulering af anbefalinger* kan findes på: www.dmcg.dk/kliniske-retningslinjer
- The ADAPTE collaboration (2009). *The ADAPTE process: Resource toolkit for guideline adaptation. Version 2.0*. Available from: <http://www.g-i-n.net/document-store/working-groups-documents/adaptation/adapte-resource-toolkit-guideline-adaptation-2-0.pdf>
- *AGREE reporting checklist 2016*. <https://www.agreetrust.org/wp-content/uploads/2016/02/AGREE-Reporting-Checklist-2016.pdf>
- Davis D, Goldman J, Palda V. *Handbook on Clinical Practice Guidelines*. Ottawa, Canadian Medical Association, 2007. Available from: <https://www.cma.ca/Assets/assets-library/document/en/clinical-resources/CPG%20handbook-e.pdf>